

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

2026
mart

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

TOSHKENT SHAHRIDAGI TURIN
POLITEXNIKA UNIVERSITETI

*Xalqaro ilmiy-amaliy onlayn konferensiya
materiallari to'plami*

“GLOBAL RAQAMLI INTEGRATSIYALASHUV:
2030-YILGACHA YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHDA
TEXNOLOGIK VA INDUSTRIAL SANOATNI RIVOJLANTIRISH
ORQALI MIKRO VA MAKROIQTISODIY BARQAROR
O'SISHNI TA'MINLASH DOLZARBLIGI”

“GLOBAL DIGITAL INTEGRATION: THE RELEVANCE OF
ENSURING MICRO AND MACROECONOMIC SUSTAINABLE
GROWTH THROUGH TECHNOLOGICAL AND INDUSTRIAL
DEVELOPMENT IN THE TRANSITION TO A GREEN
ECONOMY BY 2030”

«ГЛОБАЛЬНАЯ ЦИФРОВАЯ ИНТЕГРАЦИЯ:
АКТУАЛЬНОСТЬ ОБЕСПЕЧЕНИЯ УСТОЙЧИВОГО
МИКРО- И МАКРОЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА ЧЕРЕЗ
РАЗВИТИЕ ТЕХНОЛОГИЧЕСКОЙ И ИНДУСТРИАЛЬНОЙ
ПРОМЫШЛЕННОСТИ В ПЕРЕХОДЕ К ЗЕЛЁНОЙ
ЭКОНОМИКЕ К 2030 ГОДУ»

3-MAXSUS SON

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr.
2026-yil, mart.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Iloxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellashtirish
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

ICT WEEK UZBEKISTAN 2025: MILLIY TEXNOLOGIYALAR HAFTALIGINING YAKUNLARI VA ULARNING O'ZBEKISTON IT-EKOTIZIMIGA TA'SIRI	16
Jumaboyev Akmaljon Sheraliyevich	
THE ROLE OF STATE FINANCIAL CONTROL IN THE EFFICIENT USE OF BUDGET FUNDS	20
Gulyor Akhmatovna Kasimova, Biybinaz Makhmut qizi Esenbaeva	
РОЛЬ ЦИФРОВЫХ ПЛАТЁЖНЫХ СИСТЕМ В ФОРМИРОВАНИИ ФИНТЕХ-ЭКОСИСТЕМЫ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	22
Шамахмудова Шоира Олег кизи	
UZBEKISTAN'S STRATEGY FOR TRANSITION TO A GREEN ECONOMY: LABOR MARKET TRANSFORMATION, CHALLENGES AND PROSPECTIVE OPPORTUNITIES.....	27
Akbarova Barno Shukhratovna, Chintemirova Diyora Shukhratovna	
MODELS FOR MANAGING EDUCATIONAL REFORMS IN THE CONTEXT OF CULTURAL DIFFERENCES.....	32
Abdulmajeed Nabeel Azouz	
4-SANOAT INQILOBINING RAQAMLI TURIZMGA TA'SIRINI VAHOLASH	38
Sevinchova Nilufar Ne'mat qizi	
КОНЦЕПТУАЛЬНАЯ МОДЕЛЬ ИНТЕГРИРОВАННОЙ СИСТЕМЫ ESG-ТРАНСФОРМАЦИИ ПРОМЫШЛЕННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ КАК ДРАЙВЕР ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ.....	41
Ташпулатов Дильмурад Рустамович	
RAQAMLI IQTISODIYOTDA FOIZSIZ MOLIYA MEKANIZMLARINING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	44
Adilov Zuxriddin Marip o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH TARMOG'INI RIVOJLANTIRISH VA BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH	47
Tadjimirzayev Anvar Abduvaxidovich	
RAQAMLI IQTISODIY DINAMIKANI KOMPLEKS FUNKSIYALAR YORDAMIDA MODELLASHTIRISH.....	52
Ibrohimova Nilufar Qahramon qizi	
SANOAT SEKTORIDA BARQAROR RIVOJLANISHNI TA'MINLASHDA "YASHIL" INVESTITSIYALARNING IQTISODIY AHAMIYATI.....	55
Ibragimov Zaxid Taxirovich	
LOGISTIKA PROVAYDERLARI XIZMATLARIDAN FOYDALANISH ASOSIDA TEMIR YO'L TRANSPORTI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH	59
Raximov Xasan Shukurjonovich	
СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ К ИСПОЛЬЗОВАНИЮ ИНСТРУМЕНТОВ УПРАВЛЕНИЯ ПРОЕКТАМИ В РАЗЛИЧНЫХ ОТРАСЛЯХ ЭКОНОМИКИ	64
Сидиков Зийёдулло Равшанович, Холиярова Шохиста Кахрамоновна	
SUG'URTA TASHKIOTLARINING BOZOR IQTISODIYOTIDAGI AHAMIYATI	68
Azamatova G.I.	
DON MAHSULOTLARINI YETISHTIRISH VA QAYTA ISHLASHDA INVESTITSIYALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	71
Po'latova Sug'diyona, S.Y.Xamidova	
MAHALLIY BUDJETLARNING DAROMAD BAZASINI KENGAYTIRISH ASOSIDA XARAJATLAR BARQARORLIGINI TA'MINLASH (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA).....	74
Safarmurodova Marjona To'raqulovna	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSIYA FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA SOLIQ IMTIYOZLARI VA PREFERENSIYALARINING IQTISODIY AHAMIYATI.....	77
Allaberganova Kumush Javlonbek qizi, Beknazarova N.T.	

DAVLAT SEKTORIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARI VA ULARNING IQTISODIY AHAMIYATI	80
Abdullayev Bobirjon Mamurjanovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT MOLIIYASI TIZIMINING ZAMONAVIY HOLATI TAHLILI.....	84
Berdibekov Adhamjon Ilhomjon o'g'li	
MOLIYAVIY NAZORATNI TASHKIL ETISHNING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI.....	87
Ashirov Jasur Dilshod o'g'li	
SUN'IY INTELLEKT YORDAMIDA MOLIIYAVIY INKLYUZIYANI OSHIRISH IMKONIYATLARI.....	90
Lazizbek Ravshanov Baxtiyor o'g'li	
NOMODDIY AKTIVLAR AUDITIDA RISKLARNI BAHOLASH VA AUDITORLIK DALILLARINI TO'PLASH USLUBIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH	93
Ishanqulov Izzatilla Nurillayevich	
MEHNAT HAQI AUDITINING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI VA XALQARO AUDIT STANDARTLARI (ISA) KONTEKSTIDAGI TALQINI	96
Nomozov Ilhomjon Ziyodullo o'g'li	
INNOVATSION RIVOJLANISHDA MEHNAT RESURSLARINING O'RNI VA AHAMIYATI	98
Artiqova O'g'iljon Zafar qizi	
THE IMPACT OF INFLATION AND EXTERNAL ECONOMIC SHOCKS ON THE NATIONAL ECONOMY.....	102
Suvonov Tolmasjon Faxritdinovich	
REWARD SYSTEMS AND EMPLOYEE PRODUCTIVITY IN HIGHER EDUCATION.....	105
Sultonboyeva Munira Bahodirovna, Sultanova Kamila Muktorali Kizi	
THE DIGITAL CATALYST: HOW TECHNOLOGICAL ACCESSIBILITY DRIVES GLOBAL TOURISM	110
Freshta Qayoumi	
BIZNES JARAYONLARINI MODELLASHTIRISH ORQALI KORXONA SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	112
Qarshiyeva Moxinur Olim qizi	
ASSESSMENT AND ANALYSIS OF INVESTMENT EFFICIENCY BY REGION IN UZBEKISTAN	115
Otajonova Charoskhon Polvonkuli qizi	
УЯЗВИМОСТИ АРІ В ЦИФРОВЫХ ПЛАТЕЖНЫХ СЕРВИСАХ И ИХ ВЛИЯНИЕ НА ОНЛАЙН ТРАНСГРАНИЧНЫЕ ДЕНЕЖНЫЕ ПЕРЕВОДЫ	120
Садыков Азиз Миршарапович	
РАЗВИТИЕ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЁТА В УСЛОВИЯХ СТРУКТУРНЫХ ИЗМЕНЕНИЙ В ЭКОНОМИКЕ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	124
Валижонов Х.А.	
O'YINCHOQ ISHLAB CHIQRISHDA IMPORTGA QARAMLIKNI KAMAYTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY USULLARI (O'ZBEKISTON MISOLIDA)	127
Aminov Anvarxon Kazimovich	

O'YINCHOQ ISHLAB CHIQRISHDA IMPORTGA QARAMLIKNI KAMAYTIRISHNING TASHKILY-IQTISODIY USULLARI (O'ZBEKISTON MISOLIDA)

Aminov Anvarxon Kazimovich
Toshkent arxitektura-qurilish universiteti

Annotatsiya. Maqolada O'zbekistonda o'yinchoq ishlab chiqarish sohasining importga qaramlik darajasi, uning asosiy sabablari va mavjud muammolari tahlil qilingan. Shuningdek, mahalliy ishlab chiqarishni rivojlantirish, klaster tizimini shakllantirish, mahalliyashtirish darajasini oshirish hamda milliy brendlarni rivojlantirishga qaratilgan tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlar taklif etilgan.

Kalit so'zlar: o'yinchoq sanoati, importga qaramlik, mahalliyashtirish, sanoat klasteri, raqobatbardoshlik, milliy brend, ishlab chiqarish, iqtisodiy rivojlanish.

Abstract. This article analyzes the level of import dependence in Uzbekistan's toy manufacturing industry, its main causes, and existing challenges. The study proposes organizational and economic mechanisms aimed at developing domestic production, establishing industrial clusters, increasing localization levels, and promoting national toy brands.

Keywords: toy industry, import dependence, localization, industrial cluster, competitiveness, national brand, manufacturing, economic development.

Аннотация. В статье проанализированы уровень импортозависимости отрасли производства игрушек в Узбекистане, её основные причины и существующие проблемы. Предложены организационно-экономические механизмы, направленные на развитие местного производства, формирование промышленных кластеров, повышение уровня локализации и развитие национальных брендов игрушек.

Ключевые слова: индустрия игрушек, импортозависимость, локализация, промышленный кластер, конкурентоспособность, национальный бренд, производство, экономическое развитие.

KIRISH

Bugungi globallashuv sharoitida o'yinchoq bozori dunyo miqyosida jadal rivojlanib bormoqda. Jahon o'yinchoq bozorining hajmi 2023-yilda 100 mlrd AQSH dollaridan oshgan bo'lib, ushbu sohada Xitoy ishlab chiqarilayotgan mahsulotlarning 80 foizdan ortig'ini ta'minlaydi. O'zbekistonda esa o'yinchoq bozorining qariyb 90–95 foizi import hisobiga qoplanadi. Bu holat mahalliy ishlab chiqarishni rivojlantirish, iqtisodiy samaradorlikni oshirish hamda milliy madaniy qadriyatlarga mos mahsulotlar ulushini kengaytirish zaruratini yuzaga keltirmoqda.

Mamlakatimizda bolalar sonining ko'payishi, aholining o'rtacha daromadi oshishi va davlat tomonidan mahalliy ishlab chiqarishni qo'llab-quvvatlash siyosati fonida o'yinchoq sanoatini rivojlantirish dolzarb masalaga aylanmoqda. Shu bilan birga, mahalliy ishlab chiqaruvchilar arzon import mahsulotlari bilan raqobat, xomashyo ta'minotini barqarorlashtirish, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va malakali kadrlar tayyorlash kabi vazifalarga duch kelmoqda.

Ushbu tezis mazkur masalalarni tahlil qilish va O'zbekiston sharoitida importga qaramlikni kamaytirishning amaliy tashkiliy-iqtisodiy usullarini asoslashga bag'ishlangan.

O'yinchoq sanoatini boshqarish va import o'rnini bosish masalalari bir qator xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan tadqiq etilgan. Xorijiy olimlardan Porter M. (Porter M.E., 1990) raqobatbardoshlik rombi nazariyasida milliy sanoatni rivojlantirishda klaster yondashuvining ahamiyatini asoslagan. Krugman P. (Krugman P., 1991) ishlab chiqarishning geografik konsentratsiyasini o'rganib, eksportga yo'naltirilgan mahalliy klasterlarning samaradorligini tahlil qilgan. Lin J. (Lin J., 2012) rivojlanayotgan davlatlar uchun "o'sish yo'laklari" strategiyasini taklif etgan hamda mehnat sig'imli tarmoqlarni ustuvor rivojlantirish orqali import o'rnini mahalliy mahsulot bilan bosqichma-bosqich almashtirish mumkinligini asoslab bergan. Humphrey J. va Schmitz H. (Humphrey & Schmitz, 2002) global qiymat zanjiri nazariyasini ishlab chiqib, rivojlanayotgan mamlakatlar ishlab chiqaruvchilarining zanjirdagi o'rnini yuqorilatish mexanizmlarini tadqiq etgan.

MDH va mintaqa olimlaridan Glazyev S.Yu. (2018) texnologik ukhod nazariyasida yangi sanoat tarmoqlarini shakllantirishda davlat siyosatining rolini keng yoritgan. Nurimbetov R.I. va boshqalar (2023) raqamli iqtisodiyotda tarmoqlarni boshqarishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini o'rgangan. Toshmatov Sh.A. (2021) O'zbekistonda import o'rnini bosuvchi sanoat tarmoqlarini rivojlantirish masalalarini tahlil qilib, davlat-xususiy sheriklikning samarali modellarini taklif etgan. Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, mavjud tadqiqotlarda o'yinchoq sanoatiga nisbatan O'zbekiston sharoitiga moslashtirilgan kompleks mexanizmlarni yanada rivojlantirish zarurati mavjud.

O'zbekistonda o'yinchoq ishlab chiqarishda importga ehtiyojining saqlanib qolishiga bir qator tizimli omillar ta'sir ko'rsatmoqda. Birinchi navbatda, mamlakatda o'yinchoq ishlab chiqaruvchi yirik korxonalar soni hali yetarli darajada shakllanmagan bo'lib, mavjud kichik ishlab chiqaruvchilar zamonaviy texnologiyalar, qoliplash uskunalari va ishlov berish liniyalariga keng ko'lamda investitsiya kiritish imkoniyatlarini bosqichma-bosqich kengaytirishga ehtiyoj sezmoqda. Ikkinchidan, o'yinchoq ishlab chiqarish uchun zarur bo'lgan plastmassa granulari, elektron komponentlar va to'qimachilik materiallarining muayyan qismi xorijdan xarid qilinadi. Bu esa mahsulot tannarxi va narx raqobatbardoshligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Uchinchi masala sifatida standartlashtirish va sertifikatlashtirish tizimidagi talablarni ko'rsatish mumkin. Mahalliy ishlab chiqaruvchilar uchun EN71, ASTM F963 va GOST standartlariga muvofiqlik talablari muayyan moliyaviy va vaqt resurslarini talab etadi. Bundan tashqari, sanoat dizayni, o'yinchoq loyihalashtirish va bolalar psixologiyasini biluvchi mutaxassislar tayyorlash tizimini yanada rivojlantirish zarurati mavjud.

Moliyaviy jihatdan ham e'tibor qaratilishi lozim bo'lgan masalalar mavjud. Mavjud subsidiya va imtiyozli kredit dasturlari o'yinchoq sanoatiga maqsadli ravishda yo'naltirilsa, tarmoqning rivojlanish imkoniyatlari yanada kengayadi. Hozirgi vaqtda ushbu tarmoq ko'proq umumiy "yengil sanoat" yo'nalishi doirasida ko'rib chiqilmoqda. Shuningdek, mahalliy o'yinchoqlar bo'yicha iste'molchilar ongida ijobiy tasavvur va ishonchni shakllantirish, brend yaratish hamda mahsulot imijini mustahkamlashga alohida e'tibor qaratish muhim hisoblanadi.

Yuqoridagi masalalarni hal etish uchun kompleks tashkiliy-iqtisodiy yondashuv talab etiladi. Birinchi va eng muhim qadam sifatida Toshkent yoki Andijon viloyatlari bazasida o'yinchoq sanoati klasterini shakllantirish taklif etiladi. Bunday klaster ishlab chiqaruvchilar, xomashyo ta'minotchilari, dizayn studiyalari va ilmiy markazlarni birlashtirish orqali sinergiya effektiga erishish imkonini beradi. Xitoyning Guandun va Turkiyaning Istanbul klasterlari bu borada amaliy tajriba sifatida o'rganilishi mumkin.

Ikkinchi muhim yo'nalish mahalliyashtirish koeffitsiyentini bosqichma-bosqich oshirishdan iborat. Davlat xaridlari va bolalar muassasalariga o'yinchoq yetkazib berishda mahalliy ulush talabini 2025-yilga kelib 30 foizga, 2030-yilga kelib esa 60 foizga yetkazish ishlab chiqaruvchilar uchun kafolatlangan bozorni shakllantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, tayyor o'yinchoqlarga emas, balki ularni ishlab chiqarishda zarur bo'lgan xomashyo va komponentlar importiga nol stavkali boj tarifini joriy etish mahalliy ishlab chiqaruvchilarning tannarxini kamaytirishga yordam beradi.

Standartlashtirish sohasida O'zbekiston sharoitiga moslashtirilgan bolalar o'yinchoqlari xavfsizlik standartlarini ishlab chiqish va ularning xalqaro normalar bilan mutanosibligini ta'minlash zarur. Kadrlar tayyorlash masalasida oliy ta'lim muassasalarida "Sanoat dizayni" va "Bolalar mahsulotlari texnologiyasi" yo'nalishlari bo'yicha mutaxassislar tayyorlash, shuningdek, KIUT huzurida tarmoq kafedrasini tashkil etish maqsadga muvofiqdir.

Bozor va imij masalalarini hal etish uchun milliy motivlar, xalq o'yinlari va madaniy meros asosida "O'zbek o'yinchoqlari" milliy brendini rivojlantirish taklif etiladi. Bu mahalliy mahsulotlarga iste'molchilar ishonchini oshirish va eksport salohiyatini shakllantirishga xizmat qiladi.

Nihoyat, mahalliy ishlab chiqaruvchilar, ta'minotchilar va xaridorlarni bog'lovchi raqamli B2B platformani yaratish logistika xarajatlarini qisqartirish, bozor shaffoqligini oshirish va tarmoq ishtirokchilari o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish imkonini beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'zbekistonda o'yinchoq ishlab chiqarishda importga ehtiyojining yuqoriligi bir omil bilan emas, balki o'zaro bog'liq bo'lgan tizimli omillar majmui bilan izohlanadi. Mazkur masalani samarali hal etish uchun nafaqat soliq imtiyozlari yoki subsidiyalarni qo'llash, balki klasterlarni shakllantirish, malakali kadrlar tayyorlash, standartlashtirish tizimini takomillashtirish hamda milliy brending siyosatini uyg'unlashtirgan kompleks tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarni joriy etish zarur.

Taklif etilayotgan chora-tadbirlarni izchil amalga oshirish natijasida 2030-yilga borib mahalliy o'yinchoqlar ulushini ichki bozorda 30–40 foizgacha yetkazish, yangi ish o'rinlarini yaratish va tarmoqning raqobatbardoshligini oshirish imkoniyati mavjud. Bu esa mamlakatda sanoatni diversifikatsiya qilish, mahalliy ishlab chiqarishni qo'llab-quvvatlash va iqtisodiy rivojlanishning ustuvor yo'nalishlarini amalga oshirishga xizmat qiladi.

Shuningdek, mazkur takliflarning amaliyotga tatbiq etilishi "Yangi O'zbekiston" taraqqiyot strategiyasida belgilangan maqsad va vazifalarning samarali ro'yobga chiqarilishiga munosib hissa qo'shadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 26-apreldagi "O'zbekiston sanoatini jadal rivojlantirish strategiyasi to'g'risida"gi PF-6240-son Farmoni <https://lex.uz/docs/-5443205>.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi "2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-son Farmoni <https://lex.uz/ru/docs/-5841063>
3. Glazyev S.Yu. Ryvok v budushcheye. Rossiya v novykh tekhnologicheskikh i mirokhozaystvennykh ukladakh / S.Yu. Glazyev. – Moskva: Knizhnyy mir, 2018. – 768 s.
4. Humphrey J., Schmitz H. How does insertion in global value chains affect upgrading in industrial clusters? // *Regional Studies*. – 2002. – Vol. 36, № 9. – P. 1017–1027.
5. Krugman P. *Geography and Trade* / P. Krugman. – Cambridge: MIT Press, 1991. – 142 p.
6. Lin J.Y. *New Structural Economics: A Framework for Rethinking Development* / J.Y. Lin. – Washington: World Bank, 2012. – 374 p.
7. Nurimbetov R.I. va boshq. Raqamli iqtisodiyotda xizmat ko'rsatish samaradorligini oshirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlari / R.I. Nurimbetov va boshq. – Toshkent: TDIU, 2023.
8. Porter M.E. *The Competitive Advantage of Nations* / M.E. Porter. – New York: Free Press, 1990. – 855 p.
9. Sharipova Z. va boshq. Mahalliy ishlab chiqarishni rag'batlantirishda davlat-xususiy sheriklikning roli // *Boshqaruv va etika qoidalari muammolari*. – 2022. – № 2.
10. Toshmatov Sh.A. O'zbekistonda import o'rnini bosuvchi sanoat tarmoqlarini rivojlantirish masalalari // *Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar*. – 2021. – № 4. – B. 112–124.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100